

Na primjer, za jedninu na osnovnoj foliji zapisat ćemo rečenice:

..... работает на кухне.
И много дел.
Он обрадовался
Он любит свою
Они довольны
Все говорят о

Na dodatnoj foliji bit će samo rješenja ispisana drugom bojom ili potcrtana.

U obradi te gramatičke kategorije najprije stavljamo osnovnu i dopunsku foliju zajedno, ali ih obje prekrijemo. Pitanje formuliramo tako da od učenika dobijemo odgovor predviđen na foliji

(Мать работает на кухне. Кто работает на кухне?)

Nakon učeničkog odgovora otkrivamo 1. rečenicu, a učenici je zapisuju u bilježnicu, postavljaju padežno pitanje da bude odgovor *мать*, potcrtavaju tu riječ i zaključuju u kojem je padežu.

Na taj način obrađujemo sve padeže. Zatim na osnovnu foliju stavljamo drugu dodatnu (*дочь*) i ponavljamo isti postupak. Učenici izvode zaključak da se te imenice jednako mijenjaju, da dobivaju sufiks — *ер* — a da su nastavci isti kao kod imenice *дверь*.

Na isti način obrađujemo množinu.

Na istoj osnovnoj foliji možemo utvrđivati i ostale imenice ženskog roda koje označavaju bića i mogu se uklopiti u sadržaj rečenica na foliji (npr.: *бабушка, тетя, подруга*), pri čemu učenici treba da uoče specifičnosti promjene tih imenica.

Grafoskop nam pomaže i u provođenju kontrolnih zadataka za provjeravanje i kviz-testa koje možemo izraditi na foliji za čitav razred ili po skupinama A—B pazeći da zadaci budu primjereni učenicima (A skupina bolji učenici — B skupina lošiji).

Ako uzmemo u obzir sve prednosti rada s grafoskopom — racionalizaciju vremena, mogućnost primjene folija u paralelnim odjeljenjima, održavanje koncentracije učenika i radne discipline i osamostaljivanje učenika — nastojat ćemo da nam grafoskop bude ne samo povremeni gost nego stalan pomoćnik u radu.

Nada Cesar

OBRADA DIJALOGA U VIII RAZREDU OSNOVNE ŠKOLE

Nastavnici stranog jezika služe se u svom radu raznim metodskim postupcima, a to im omogućuje sve veći izbor nastavnih sredstava i pomagala. Praćenjem stručne literature i čestim prisustvovanjem seminarima usavršavaju se u raznim oblicima nastavnog rada, što znatno pridonosi i poboljšanju kvalitete nastave stranog jezika u školi.

Jedan od veoma važnih oblika rada je učenje kraćih dijaloga koji zapravo predstavljaju govorni jezik jer sadržavaju svu onu frazeologiju koja se u svakidašnjim govornim situacijama upotrebljava.

Međutim, kad se radi o učenju dijaloga s razredom, važno je da nastavnik posjeduje i zvučne modele kojima će se služiti pri prezentiranju i uvježbavanju, kako bi učenici, osim dobrog izgovora, usvojili pravilnu intonaciju, što je jedan od veoma važnih činilaca razumijevanja u govornom komuniciranju.

Polazeći od toga, pokušala sam uvježbati s učenicima jedan od 30 dijaloga objavljenih u časopisu *English Teaching Forum* (May-June 1972, Number 3) i snimljenih na gramofonskoj ploči, služeći se donekle i metodskim uputama Julie Dobson, iznesenim u istom broju časopisa.

Upravo o tom načinu rada želim pisati jer je kod učenika pobudio veliko zanimanje.

Pri izboru dijaloga pazila sam da on ne bude predugačak, kako bi ga učenici mogli usvojiti u roku od 25—30 minuta. Vodila sam brigu i o tome da se sadržajno može uklopiti i povezati s tekstovima iz udžbenika te da ne sadržava novi vokabular ili nepoznate jezične strukture. Odlučila sam se za taj dijalog jer se lako povezuje s lekcijom *They Miss Him Very Much* u udžbeniku za VIII razred osnovne škole:

Jane: I hear you've been ill.

Cathy: Well, I had the flu for a couple of weeks, but I'm fine now.

Jane: You're looking well. By the way, did you hear about Mrs Jackson?

Cathy: No. What about her?

Jane: She had such a bad case of the flu that they had to take her to the hospital.

Cathy: Oh, I'm sorry to hear that!

U toj lekciji govori se o Marku koji zbog bolesti nije mogao braniti vrata svoga nogometnog tima. Pitanja su glasila otprilike ovako:

- a) What happened to Marko after his return from the US?
- b) Who went to see him?
- c) What did the boys talk about?
- d) Was Marko able to play football?
- e) Was he able to talk very much? Why not?
- f) What did his mother do when he was ill?
- g) What did the doctor do?
- h) What did the doctor say?

Zatim sam najavila slušanje dijaloga između Cathy i Jane, koje također razgovaraju o istom problemu.

Učenici su pažljivo slušali dijalog s gramofonske ploče. Pri ponovnom slušanju objasnila sam 2—3 nepoznate riječi, a zatim sam ponovila postupak.

Učenici nisu imali teškoća u pogledu razumijevanja teksta, pa su ga relativno lako ponavljali nekoliko puta u zboru i naizmjenice u skupinama i po ulogama. Pri tom sam osobito pazila na to da dobro imitiraju intonaciju i zadržavaju rečenični ritam.

Da bi lakše i donekle nesvjesno usvojili svaku pojedinu repliku dijaloga, predvidjela sam individualno uvježbavanje uz supstituiranje nekih elemenata s potrebnim promjenama u strukturi rečenice. Tako su učenici npr. provodili supstituciju u rečenici:

I hear, *you've* been ill!
my friend Alice
your mother
she
Bill and Fred
they

Well, I had *the flu* for a couple of weeks, but I'm fine now.
a headache
the temperature
a bad cough
a sore throat

Well, I had the flu for *a couple of weeks*, but I'm fine now.
five days
three weeks
a month
ten days

You're looking well. By the way, did you hear about *Mrs Jackson*?
Mr Brown
Mrs Brown
the Blacks
him
her

No. What about *him*?
her
them

She had such a bad flu that they had to take *her* to the hospital.
He him
Her son them
Her daughter
Her children

Pri tom sam primijenila individualan rad, a stimuluse davalala sam usmeno. Zatim sam ponovno ponavljala dijalog sa zvučnim modelom, i to zbornom, s čitavim razredom, grupno po ulogama i individualno.

Tek pošto su učenici u priličnoj mjeri usvojili dijalog, projicirala sam pomoću grafoskopa pisani tekst. Nekoliko učenika pročitalo je tekst u parovima. Zatim sam s druge folije projicirala ovaj krnji tekst:

Jane: I hear
Cathy: Well, I had, but
Jane: You're By the way, did you?
Cathy: No. What?
Jane: She that they
Cathy: Oh, I'm!

Prema tim natuknicama učenici su u parovima izvodili dijalog. Taj oblik vježbe imao je poslužiti daljnjem memoriranju teksta. Pokazalo se da je takav način rada zabavljao učenike i svi su ubrzo znali tekst napamet.

Započeli smo glumljenje u parovima. Učenici su izlazili iz klupa i u simuliranoj situaciji, tj. kao da se susreću na ulici, vodili razgovor. Živo su se prenosili u svoje uloge te svaku pojedinu rečenicu izgovarali s veoma prirodnom intonacijom.

Da bih promijenila tok rada, postavila sam nekoliko pitanja u vezi sa sadržajem dijaloga, npr.:

Who has been ill?
How is she now?
What was the matter with her?
What about Mrs Jackson? i sl.

Da bi učenici naučeni dijalog primijenili na vlastitu situaciju, postavila sam zahtjev:

Melita, you haven't been at school for a week, but you are here now. Tell Nina what happened to you.

Učenice su vješto iskoristile naučeni tekst. Ponovila sam to s nekoliko parova učenika, time da su u razgovor morali unositi stanovite izmjene: mijenjali su vrstu bolesti i trajanje, kao i ime prijateljice (umjesto Mrs Jackson u originalnom tekstu). Na idućem satu dijalog je ponovljen najprije uz pomoć gramofonske ploče, da se osvježi intonacija, a zatim su ga učenici izvodili u parovima, unoseći vlastite izmjene u tekst.

Zbog čestih promjena tokom učenja (slušanje zvučnog modela, ponavljanje u zboru s cijelim razredom i u manjim skupinama, individualno ponavljanje, uvođenje pisanog teksta, reproduciranje uz pomoć krnjeg teksta i sl.) svi su učenici veoma aktivno sudjelovali u nastavnom procesu. U dijalogu su ponavljali i određeni vokabular, kao i jezične strukture te neke govorne fraze, a usvojili su i prirodnu intonaciju.

Ilonka Plačko

VOĐENI PISMENI SASTAV U VI RAZREDU OSNOVNE ŠKOLE

Iako je u nastavi stranog jezika u osnovnoj školi težište na govornom jeziku, ne smije se zanemariti ni pismenost učenika, tj. razvijanje sposobnosti da na stranom jeziku i pismenim putem izraze svoje misli — razumljivo, i okviru znanja koja su dostupna na tom stupnju.

U osnovnoj školi učenici stječu temelje za pismeno izražavanje putem raznih oblika pismenih vježbi, kao što su: dopunjavanje krnjeg teksta, transformiranje pojedinih odlomaka teksta, pisanje diktata, odgovori na pitanja, pisanje pisama prema određenom planu i dr. Neke pak vježbe služe uglavnom